

پشت دفاع جنگ
آمده - آینده برای اسلام آباد

سیل مصنوعی برای پدافند در خوزستان

طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی خوزستان در
آغاز جنگ تحمیلی

نویسنده: سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

سرشناسه: حسینی، سید یعقوب، ۱۳۴۹ -
 عنوان و نام پدیدآور: سیل مصنوعی برای پدافند در خوزستان: طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت
 مواضع پدافندی خوزستان در آغاز جنگ تحمیلی/ نویسنده سید یعقوب حسینی؛ [برای] هیأت معارف
 جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی.
 مشخصات نشر: تهران: ایران سبز، ۱۳۹۱.
 مشخصات ظاهری: ۱۸۶ص: مصور (بخشی رنگی).
 شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۴۲-۱
 وضعیت فهرست نویسی: قیفا
 یادداشت: نمایه.
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- خوزستان -- نبردها
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- امدادرسانی
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- عملیات دریایی
 موضوع: سیل -- ایران -- خوزستان
 شناسه افزوده: ایران، ارتش. هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی
 رده بندی کنگره: DSR/۱۶۱۰/ج۹۴/۱۳۹۱
 رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳
 شماره کتابشناسی ملی: ۲۰۹۱۲۱۴

نویسنده: سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

نوبت/ سال چاپ: اول/ ۱۳۹۲
 شماره شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۰۷-۴۲-۱
 شمارگان: ۲۰۰۰
 ناشر: انتشارات ایران سبز - تهران
 مرکز پخش: تلفن ۲۲۴۸۸۷۵۶ نمابر ۲۲۴۸۸۶۵۰ - صندوق پستی ۱۷۱-۱۹۵۶۵
 قیمت: ۵۰۰۰ تومان

حق چاپ برای هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» محفوظ است

از همه نگارندگان حوادث جنگ و همه کسانی که توان
انجام وظیفه در این مهم را دارند، درخواست می‌کنم از ثبت و
ضبط جزئیات این دوران غفلت نکنند و این گنجینه تمام
نشدنی را برای آیندگان به ودیعه بگذارند.

امام خمینی (ره)

می‌خواهم بگویم که این جنگ، یک گنج است. آیا
خواهیم توانست از این گنج استفاده کنیم؟ آن هشت سال
جنگ بایستی تاریخ ما را تغذیه بکند.

مقام معظم رهبری - حضرت آیت الله خامنه‌ای

همکاران

سرتیپ ستاد ناصر آراسته بررسی اولیه و نهایی کتاب

سرتیپ ستاد سید حسام هاشمی بررسی اولیه و نهایی کتاب

سرتیپ ستاد سید ناصر حسینی بررسی اولیه و نهایی کتاب

سرتیپ ۲ ستاد نجاتعلی صادقی گویا بازبینی و مرتب سازی، ویرایش،

آماده سازی، نشر

اصلاحات نهایی

سرتیپ ۲ حمید شکیبا

حروف نگاری و صفحه آرایی

حامد خدمتی

طرح جلد

حمیدرضا خزاعی

پیشگفتار

کتابی که ملاحظه می‌فرمایید از سلسله کتاب‌هایی است که جناب سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی در سال‌های دفاع مقدس به رشته تحریر در آورد. پس از پایان جنگ تحمیلی تعدادی از این کتاب‌ها با عنوان «ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس» توسط سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، انتشار یافت و در زمره کتاب‌های معتبر دفاع مقدس محسوب و تا کنون مورد استفاده بسیاری از نویسندگان و پژوهشگران این عرصه قرار گرفته است.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» با استفاده از بایگانی موجود، کتاب حاضر را توسط سرتیپ ۲ صادقی‌گویا، مجدداً بررسی و با حذف اضافات و انجام تصحیحات لازم در مرحله انتشار قرار داد. امید است برای روشن شدن حقایق بخشی از تاریخ نظامی این کشور، اقدامی مفید و ماندگار انجام شده باشد.

در ماه‌های پایانی سال ۱۳۸۸، متأسفانه اطلاع یافتیم که نویسنده محترم در تاریخ ۸۸/۱۰/۱۴ وفات یافته‌اند.

ایشان دوران پر افتخار و زندگی سالم و آبرومندانه را در کسوت نظامی و سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی به ویژه در ابتدای جنگ تحمیلی طی نمودند. پس از بازنشستگی نیز، تاریخ نظامی دفاع مقدس را در چند جلد تدوین و خدمت بزرگی در عرصه علمی نظامی کشور از خود به یادگار گذاشته‌اند. آرزو داریم خداوند متعال، ایشان را با مجاهدان فی سبیل اله محشور و به بازماندگان آن مرحوم نیز سلامتی و سعادت دنیوی و اخروی نصیب فرماید.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

معارف جنگ

«معارف جنگ» مجموعه‌ای از یافته‌ها، ذخایر و دست آوردهای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که خداوند متعال به پاس فداکاری‌ها، ایثارگری‌ها و برکت خون شهدای والامقام، بسبب رزمندگان اسلام نموده و از سینه‌های جوشان آنها به سینه‌های پاک و تشنهٔ مسلحان جوان انقلاب اسلامی منتقل می‌گردد.

سازمان افتخاری «هیئت معارف جنگ» از پاییز سال ۱۳۷۳، با تصویب حضرت امام خامنه‌ای و بنیانگذاری امیر سرافراز ارتش اسلام «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» و حمایت‌های مادی و معنوی مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، این رسالت مهم را با روحیه متعالی، بسیجی برعهده گرفته و مفتخر است که با الهام از کلام نورانی خداوند متعال مبنی بر «الَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ»، با صداقت و تلاش دسته جمعی در این وادی مقدس گام نهاده و این رسالت افتخار آمیز را که با گرایش «پژوهشی - فرهنگی - عملیاتی و آموزشی» شکل گرفته است ادامه دهد و در این راه امید به لطف و یاری خداوند متعال دارد.

شیوه کار هیأت معارف جنگ در گردآوری تجارب جبهه‌های نبرد بدین ترتیب بوده است که براساس زمان و مکان هر عملیات، جمعی از رزمندگان اسلام که در آن عملیات نقش مهمی را برعهده داشته‌اند به منطقه عملیات عزیمت نموده و با یادآوری خاطرات خود در صحنه نبرد و برداشتهای تحریری، صوتی و تصویری، مجموعه‌ای از حقایق و واقعیت‌های تلخ و شیرین را گردآوری نموده و در نهایت بعد از تطبیق آنها با مدارک و اسناد جبهه‌های نبرد در مسیر تدوین قرار داده اند.

آموزش معارف جنگ نیز از سال ۱۳۷۴ به صورت نظری و میدانی برای هر دوره از دانشجویان سال ۳ دانشگاه افسری امام علی (ع) نیروی زمینی و از سال ۱۳۸۲ برای کلیه دانشجویان افسری ارتش جمهوری اسلامی ایران به اجرا در آمده و تا زمان

نگارش این کتاب بیش از ۲۰ هزار نفر از فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌های مزبور را در دو مرحله نظری و میدانی مورد آموزش قرار داده است.

هیئت معارف جنگ همچنین از سال ۱۳۸۸ آموزش کارکنان وظیفه در مقاطع تحصیلی فوق‌دیپلم، لیسانس، فوق لیسانس و دکترا در مراکز آموزش وظیفه را پی‌ریزی نمود و این عزیزان در زمان آموزش مقدماتی و قبل از عزیمت به یگان‌های سازمانی خود به مدت ۱۶ ساعت آموزش معارف جنگ را در ساعات فوق برنامه طی نموده که تا زمان چاپ این کتاب بیش از ۱۰ هزار نفر از کارکنان وظیفه که فارغ‌التحصیل دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور می‌باشند، آموزش نظری معارف جنگ را فرا گرفته‌اند.

هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی»

فهرست

۱۵	معرفی نویسنده
۱۷	سخن ویراستار
۲۵	مقدمه
۳۱	قسمت یکم: کلیات
۳۳	طرح سیل مصنوعی در تقویت مواضع پدافندی
۳۷	قسمت دوم: طرح‌ها و دستورات عملیاتی
۶۱	قسمت سوم: پیام‌ها و دستورات
۱۲۷	قسمت چهارم: بررسی و تجزیه و تحلیل
۱۶۱	ضمیمه
۱۶۱	طرح ایجاد آبگرفتگی
۱۷۷	نمایه
۱۸۳	نقشه

فهرست قسمت سوم: پیام‌ها، دستورات

- ۶۳ درباره دستورالعمل سماجا ۳؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۷
- ۶۶ طرح آب گشایی سد دز؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۷
- ۶۹ احتمال سیل و نجات سیل‌زدگان؛ از ستاد مشترک ارتش - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۰ ساعت سی؛ از ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۰ عدم توجه به گزارش‌های نیروی زمینی؛ از قرارگاه جنوب در دزفول - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۱ زمان باز کردن آب؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب - ۵۹/۱۱/۸
- ۷۲ پیام واصله؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات - ۱۳۵۹/۱۱/۹
- ۷۲ اقدامات لازم هنگام بالا آمدن آب؛ از ستاد مشترک ارتش - ۱۳۵۹/۱۱/۹
- ۷۳ اشکالات و ابهامات اجرای طرح آب؛ از نزاجا - ۱۳۵۹/۱۱/۸
- ۷۴ مسدود شدن جاده شوش دزفول؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۷۵ بالا آمدن آب رودخانه کارون؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۷۵ سطح آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۱
- ۷۶ پیش بینی اقدامات لازم در طرح آب؛ از قرارگاه لشکر ۱۶ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۱
- ۷۷ وضعیت آب‌گرفتی منطقه؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۵
- ۷۸ اجرای طرح آب کرخه؛ از ق ع ل ۱۶ زرهی (۳) - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۸ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۹ تغییر مکان به موقع؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات - ۱۳۵۹/۱۱/۲۱
- ۷۹ تخلیه به موقع یگان‌ها؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۰ فشار آب رودخانه کرخه به طرف عقب لشکر ۹۲؛ از ر ۳ ل ۱۶ - ۱۳۵۹/۱۱/۲۳
- ۸۱ عدم امکان جمع‌آوری مین‌ها؛ از لشکر ۱۶ زرهی (۳) - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۱ تغییر مکان به موقع یگان‌ها؛ از قرارگاه نزاجا در جنوب - ۱۳۵۹/۱۱/۲۲
- ۸۲ تکلیف یگان‌ها در طرح بدر؛ از تیمسار سرتیپ فلاحی - ۱۳۵۹/۱۲/۶

- ۸۳ پیشروی آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی ر ۲ - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۳ افزایش آب کارون؛ از ل ۹۲ زرهی ر ۲ - ۱۳۵۹/۱۱/۱۰
- ۸۴ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب عملیات - ۱۳۵۹/۱۱/۲۳
- ۸۴ کمک به سیل زدگان؛ از ق م جنوب - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۸۵ هدایت آب به طرف جنوب؛ از ل ۱۶ - ۱۳۵۹/۱۱/۲۵
- ۸۵ نجات دهکده‌ها؛ از ف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی دزفول - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۸۶ آب گرفتگی مناطق عملیات؛ از معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا - ۱۳۵۹/۱۲/۱۳
- ۸۷ محل استقرار بعدی؛ از قرارگاه جنوب - ۱۳۵۹/۱۲/۲۰
- ۸۷ پیش‌بینی برای آب گرفتگی؛ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۸ درخواست هلی‌کوپتر؛ از نزاجا معاونت عملیات و اطلاعات مد عملیات - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۸ باز کردن مجدد دریچه‌های سد؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم - ۱۳۶۰/۱/۷
- ۸۹ کمک به سیل زدگان؛ از قرارگاه تاکتیکی جنوب (۳) - ۱۳۶۰/۱/۸
- ۹۰ اعزام هلی‌کوپترهای بیشتر؛ از قرارگاه تاکتیکی نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۹۰ قدردانی فرمانداری دزفول؛ از فرمانداری دزفول - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۹۱ اعزام یک فروند شنوک؛ از معاونت اطلاعات و عملیات نزاجا - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۹۱ اعزام ۳ فروند شنوک؛ از نزاجا معاونت اطلاعات و عملیات - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۹۳ نیاز کمک‌رسانی به سیل زدگان؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۱
- ۹۳ مطالب در کمیسیون گروه کار عملیات آب در اهواز؛ از سرگرد مرتضی نبوی - ۶۰/۱/۱۰
- ۹۷ محل استقرار جدید یگان‌ها؛ از نزاجا - ۱۳۶۰/۱/۱۱
- ۹۷ فعالیت پروازی کمکم به سیل زدگان؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۲
- ۹۸ همکاری و هماهنگی ژاندارمری؛ از قرارگاه نزاجا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۳
- ۹۸ کمک‌رسانی یک فروند شنوک؛ از پایگاه چهارم شکاری - ۱۳۶۰/۱/۱۵
- ۹۹ کمیسیون گروه کار و بررسی آب؛ - ۶۰/۱/۱۵

۱۲ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

- ۱۰۰ کمیسیون گروه کار و بررسی آب؛ از ق ت نزا جا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۸
- ۱۰۰ فعال نمودن دوبه‌ها؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی رکن سوم - ۱۳۶۰/۱/۲۴
- ۱۰۱ اعزام گروه غواص؛ از رکن ۳ لشکر ۹۲ زرهی خوزستان - ۱۳۶۰/۱/۲۶
- ۱۰۱ اعزام هلی کوپتر شنوک؛ از وزارت کشور - ۱۳۶۰/۱/۹
- ۱۰۲ تشکیل گروه کار بررسی عملیات آب؛ از لشکر ۹۲ زرهی ر ۳ - ۱۳۶۰/۱/۵
- ۱۰۳ ایستگاه پمپاژ دغاغله و گزارش کار؛ از شورای عالی دفاع - ۱۳۶۰/۴/۲۲
- ۱۰۸ آب گرفتگی؛ از ق م نزا جا در جنوب - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۱۰۹ اعلام مناطق لازم برای خشک کردن آن؛ از اداره سوم - ۱۳۶۰/۶/۷
- ۱۰۹ آب گرفتگی؛ از معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا - ۱۳۶۰/۱/۱۰
- ۱۱۰ آب؛ از معاونت عملیات و اطلاعات نزا جا - ۱۳۶۰/۵/۲
- ۱۱۲ آثار تاکتیکی طرح آب گرفتگی؛ از نزا جا - ۶۰/۵/۲۷
- ۱۱۳ بازگشت به دستورالعمل شماره ق م ۲۶؛ از فرماندهی سپاه خوزستان - ۱۳۶۰/۵/۳۱
- ۱۱۴ کانال دغاغله و مرمت آن؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۲۴
- ۱۱۵ دفتر سیاسی انتظامی؛ از ستاد لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۹
- ۱۱۶ آب از رودخانه دز به کرخه؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۸
- ۱۱۶ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۵
- ۱۱۷ هماهنگی با لشکر درباره اقدامات؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۳۰
- ۱۱۸ احداث جاده جدید و خاکریز؛ از ل ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۲۸
- ۱۱۸ بررسی عکس‌های هوایی طرح آب؛ از مدیر عامل سازمان آب و برق خوزستان - ۱۳۶۰/۶/۲۵
- ۱۱۹ آب گرفتگی تیپ ۱؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۶/۲۳
- ۱۲۰ ایجاد خاکریز؛ از قرارگاه تاکتیکی لشکر ۲۲۱ - ۱۳۶۰/۷/۹
- ۱۲۲ فروکش لحظه‌ای سد هالوب؛ از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۲

فهرست پیام‌ها، دستورات، طرح‌ها و هدایت عملیات / ۱۳

- ۱۲۲ از ل ۹۲ - ۱۳۶۰/۷/۱۲
- ۱۲۳ پیشروی زیاد آب در منطقه تیپ ۱ لشکر ۹۲: از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۱
- ۱۲۴ پل شناور مستقر بر روی کانال دغاغله: از مدیر عامل - ۱۳۶۰/۱۰/۲۷
- ۱۲۴ کاهش آب کانال دغاغله: از لشکر ۹۲ زرهی - ۱۳۶۰/۷/۱۲
- ۱۲۵ آب رودخانه کرخه: از مدیر عامل - ۱۳۶۰/۷/۲۳

معرفی نویسنده

سرهنک زرهی ستاد، سید یعقوب حسینی در سال ۱۳۱۱ در خانواده‌ای مذهبی در ابهر به دنیا آمد. تحصیلات خود را در ابهر و سپس در تهران ادامه داد و در سال ۱۳۳۱ وارد دانشکده افسری و سال ۱۳۳۴ با درجه ستوان دومی فارغ التحصیل شد. پس از پایان دوره آموزش رسته زرهی، در لشکر اصفهان مشغول به خدمت شد.

در سال ۱۳۴۶ پس از طی دوره دانشکده فرماندهی و ستاد به لشکر ۹۲ اهواز منتقل شد که آن زمان مصادف با آغاز اختلافات مرزی ایران و عراق و صف‌آرایی نظامی طرفین بود. وی به‌عنوان افسر عملیات و طراح طرح‌های عملیاتی مربوطه در لشکر تا سال ۱۳۵۴ و عقد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر فعال بود. از سال ۱۳۵۶، فرماندهی تیپ سوم لشکر ۹۲ زرهی را عهده‌دار و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در مدیریت آمادگی رزمی معاونت عملیات و اطلاعات ستاد نیروی زمینی خدمت کرد. با آغاز جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹ به‌عنوان جانشین عملیاتی نزاجا به خوزستان اعزام شد. در سال ۱۳۶۰ با درخواست شخصی، بازنشسته شد. پس از بازنشستگی در دانشکده فرماندهی و ستاد نیروی زمینی و سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، مشغول تهیه و تنظیم تاریخ جنگ شد. با حمایت فرمانده وقت نزاجا - سرهنک صیاد شیرازی - توانست تعداد قابل توجهی کتاب، درباره عملیات‌های هشت سال جنگ تدوین کند که تا کنون تعدادی از آن‌ها در مرحله انتشار قرار گرفته و بقیه نیز در مراکز دانشگاهی و پژوهشی آجا مورد استفاده می‌باشد.

در دی ماه سال ۱۳۸۸ وفات و به دیار ابدی پیوستند. روحشان شاد.

سخن ویراستار کتاب

در مرکز اسناد و هیئت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» کپی نسخه‌ای از این کتاب را در کنار سایر کتابهایی که به قلم نویسنده محترم آن، مرحوم جناب سرهنگ سید یعقوب حسینی در زمان خود تهیه شده است، مشاهده، مطالعه و بررسی نمودم.

با مطالعه و بررسی مطالب این کتاب و دیگر کتابها به قلم ایشان متوجه شدم که چه کار بزرگ و بی نظیری توسط نویسنده، در زمان جنگ انجام گرفته است. شاید اگر چنین همت‌عالی از سوی نویسنده و حمایت از طرف فرمانده وقت نزاجا، دافوس و رئیس عقیدتی سیاسی اجا که از سال ۶۱ به بعد به اجرا درآمد، وجود نداشت، امروز با نیرویی چندبرابر آن زمان، هرگز به چنین مدارک و نگارش نمی‌توانستیم دست یابیم. بدین ترتیب تاریخ نظامی این کشور از چگونگی رویدادها، درگیری‌ها، محدودیت‌ها، اقدامات‌ها، عملیات‌ها محروم می‌ماند. همین کمبودها سبب دور شدن از بیان واقعیت‌ها و تحریف‌ها ... می‌گردید. همچنان که بسیاری از حوادث جنگ تحمیلی، به سبب آن که از جزئیات و اطلاعات کمی و کیفی آن، مدارکی باقی نمانده و یا به موقع در اختیار پژوهشگران قرار داده نشده است، امکان تدوین و تحلیل دقیق آن وجود ندارد.

یادم می‌آید در سال ۱۳۶۲ که مشغول طی دوره دافوس بودم، در یکی از روزها که فرمانده وقت نزاجا - جناب سرهنگ صیاد شیرازی - جهت سخنرانی برای دانشجویان و اساتید به سالن اجتماعات دانشکده تشریف آورده بودند، در مسیر خروج ایشان از سالن، جناب سرهنگ حسینی که در آن زمان بازنشسته و

با لباس شخصی بودند و در آن جمع به غیر از فرمانده وقت دافوس - جناب سرهنگ غلامحسین فاضل - که همدوره ایشان نیز بودند و از همه مسن‌تر بودند، تعدادی از کتاب‌های مجلد شده را درباره دفاع مقدس در روی میزی به صورت تایپ شده، به حضور فرمانده نیروی زمینی ارائه و توضیح دادند. از آن صحبت‌ها، این طور یاد می‌آید که این دیدار و اقدامات، سابقه قبلی داشته و قبلاً فرمانده نیروی دستوراتی درباره پشتیبانی از اقدام ایشان و در اختیار گذاردن مدارک و نیروی انسانی موردنیاز صادر نموده بودند. در آن جلسه، در پی گزارش جناب سرهنگ حسینی، دستورات تکمیلی دیگری به فرمانده دافوس و همراهان ابلاغ نمودند.

سالها از زمان این خاطره گذشت. تا آن که ۲۴ سال بعد، در سال ۱۳۸۴ به واسطه مسئولیت مدیریتی که در مجموعه هیئت معارف جنگ داشتم، با ملاحظه نسخه‌های کتابهای تایپ شده موجود به قلم ایشان در مرکز اسناد و نیز به سبب آن که ماموریت تهیه، تنظیم و انتشارات کتابهای موردنظر هیئت معارف جنگ را داشتم، درصدد برآمدم که با ایشان تماس و راجع به انتشار این کتابها، نظرشان را جويا شوم. بالاخره بعد از مدتی جستجو، موفق به تماس تلفنی شده و درخواست نمودم که به هیئت معارف جنگ تشریف بیاورند و حضوری مذاکره نمایم. محبت نمودند و از کرج به تهران در روز تعیین شده - ۸۴/۴/۲۱ - تشریف آوردند. خلاصه نظرشان این بود که «من هر چه در توانم بود، در زمان خود به نگارش درآوردم و در اختیار دافوس و عقیدتی سیاسی اجا قرار دادم، اکنون دیگر توان ادامه و اقدامات تکمیلی در مورد این موضوعات را ندارم. شما

آن چه که به صلاح و مفید برای تاریخ نظامی این کشور می‌دانید انجام دهید»
یک جلسه دیگر نیز برای مصاحبه - ۸۴/۵/۱۸ - همراه یکی از همکاران
افتخاری به منزل جناب سرهنگ حسینی رفتیم. ای کاش این مصاحبه‌ها ادامه
می‌یافت، که متأسفانه از طرف آن همکار محترم، چنین امکانی حاصل نشد.

بعد از آن جلسه، هیئت معارف جنگ توانست سه عنوان کتاب «تاریخ نظامی
جنگ تحمیلی ج ۱ و ۲ و جبهه جنوب در شهریور ۵۹» به قلم ایشان منتشر و
تعدادی به منزل نویسنده محترم ارسال نماید. احتمالاً آنها را ملاحظه کردند. تا
آن که در سال ۱۳۸۸ خبر داغوار فوت ایشان دریافت شد ...

دو عنوان دیگر نیز به نام «عملیات والفجر مقدماتی و نبردهای سال ۱۳۶۲ تا
پایان سال ۱۳۶۴» بعد از فوت نویسنده محترم انتشار یافت که در مقدمه کتاب‌ها
به شرح موضوع اشاره شده است.

ریاست محترم هیئت معارف جنگ ... امیر سرتیپ آراسته، همیشه اصرار
دارند تا فرصت‌ها از دست نرفته و پیشکسوتان دفاع مقدس در حیات هستند،
کلیه مطالب و مدارک جمع‌آوری شده، تنظیم، تدوین و انتشار یابند، تا نسل
کنونی و آیندگان بتوانند از مجموعه افتخارات دفاعی کشور خود بهره‌برداری
نمایند.

براساس این تدبیر، تاکنون - سال ۹۱ - بیش از ۹۰ عنوان کتاب‌های مستند
درباره دفاع مقدس توسط این هیئت انتشار یافته و در فهرست منابع بسیاری از
کتابهای مستند درباره جنگ تحمیلی قرار گرفته‌اند. مسلماً اگر حمایت و تشویق
ریاست هیئت نبود، چنین دستاوردی حاصل نمی‌شد. برخورد لازم می‌دانم به این

جهت سپاسگزاری خود را از ایشان اعلام نمایم.

همان طور که خوانندگان محترم ملاحظه می‌فرمایند، مدارک، مکاتبات، خاطرات و اظهارنظرهایی که در کتابهای این نویسنده محترم آمده است، بیانگر چگونگی بخش مهمی از فعالیت‌ها، اقدامات ستادی، اجرایی یگانهای نظامی میدان رزم، در آن زمان است که از بایگانی‌های غیرقابل دسترس دیگران خارج گشته و به ملت ایران برای ماندگاری در تاریخ و بهره‌برداری‌های متنوع ارائه شده است. مسلماً اگر آن روز این کار انجام نمی‌شد، امروز دیگر به هیچ وجه، چنین مدارکی یافت نمی‌شد.

انتظار نیست که این نوع کتابها که صرفاً بیان رسمی و نظامی دارند، مورد استفاده و علاقه عموم قرار گیرند. بلکه این کتابها با هدف‌های پژوهشی، تاریخی نظامی برای پژوهشگران، علاقمندان، کارشناسان، افسران، مدیران مراکز و دانشگاه‌های نظامی تدوین و انتشار می‌یابند. این نوع کتابها تعریف و کاربرد خاص خود را دارند و نگارش آنها نیز فقط از صاحبان دانش و تخصص نظامی که استعداد قلم‌نگاری هم داشته باشند برمی‌آید. انصافاً نویسنده این کتاب که از بزرگان این فن بودند، به خوبی از عهده این تعریف‌ها و هدف‌های خاص موردنظر برآمده‌اند.

همان طور که اهل فن ملاحظه می‌فرمایند، کلیه پیامها و اسناد آورده شده در این کتاب جای توضیح، تفسیر، بحث و اظهارنظر کارشناسی دارد. برای دریافت نکات آموزشی، تاریخی، نظامی و بالاخره درس‌هایی که از این حوادث و تجارب برای حال و آینده می‌توان کسب نمود، جای چنین مباحثی خالی است.

در این مرحله از تدوین و تنظیم و نشر کتاب، تصمیم گرفته شد، وقت و توان خود را بیشتر صرف انتشار آثار باقی‌مانده با شکل موجود نمائیم، تا درحالی که خداوند توفیق زندگی دنیوی به ما می‌دهد، این خدمت را انجام و این آثار و اسناد تاریخی نظامی کشور را از قفسه‌های بایگانی خارج و با انتشار آنها به شکل مناسب، در انظار و دسترس عموم قرار دهیم.

اقدامات تکمیلی و بهره‌برداری کارشناسانه از این کتابها، اگر ما هم فرصت نیابیم، مسلماً دیگران با در اختیار داشتن این کتابها انجام خواهند داد. آن قسمت از خواسته‌نهایی ما نیز به این ترتیب به خواست خداوند برآورده خواهد شد.

ضمناً باید توجه داشت که با توجه به اهمیت و حیاتی بودن موضوع مورد نگارش، نویسنده محترم آن چه که به نظرش مثبت و یا منفی رسیده، بیان نموده است. با همین نگرش، اسناد منفی نیز ارائه گردیده است. اما متأسفانه مشکلی که افراد بشر دارند، آن است که ذهن آنان قادر به اندازه‌گیری دقیق از دیده‌ها و شنیده‌ها که بطور نمونه ارائه می‌شوند نمی‌باشد. ممکن است با دیدن، شنیدن و خواندن یک نمونه از موضوعی، آن نمونه را خارج از اندازه واقعی در کل موضوع تعریف و نتیجه‌گیری مثبت یا منفی نمایند، درحالی که هیچ وقت این نوع قضاوت و نتیجه‌گیری درست نیست. قضاوتی می‌تواند درست باشد که دقیقاً تمام جزئیات و ابعاد کمی و کیفی و شرایط زمان، مکان و اوضاع و احوال اجتماعی آن مشخص باشد. درباره این بحث، هر کس مثالهای زیادی در ذهن خود دارد. مثلاً چقدر شنیدید که همه ... اینطورند، یا همه ... چنین‌اند و یا ...

گوینده با محور قرار دادن یک نمونه، آن را به کل موضوع تطبیق می‌دهد. با توجه به چنین آسیبی که مطالب یا اسناد منفی در خوانندگان ایجاد می‌کنند، معمولاً در کتابها از ارائه آن‌ها خودداری می‌کنند.

رسانه‌ها هم در دنیای امروز، وقتی نظر خاصی را می‌خواهند به مخاطبان خود به غلط یا درست باور دهند، با استفاده از همین ضعف اندازه‌گیری ذهنی افراد بشر، با ارائه چند نمونه محدود مثبت یا منفی، نتیجه‌گیری مثبت یا منفی به مخاطبان القاء می‌کنند.

این توضیحات به جهت آن بود که خوانندگان محترم با مطالعه اسناد و مطالب مثبت یا منفی این کتاب، از نتیجه‌گیری غلط اجتناب نمایند و یا با برداشت ناقص از متن کتاب به بیراهه کشیده نشوند.

ما نیز همان‌طور که نویسنده محترم ارائه داده، امانتداری نموده و در کتاب آوردیم. هر چند که ممکن است بعضی از مباحث ارائه شده نیاز به نقد کارشناسان و اهل فن دیگری هم باشد. این برداشت نیز طبیعی و منطقی است. نویسنده محترم نیز خود به این نکته توجه و در پایان مقدمه کتابهای خود به آن اشاره نموده‌اند.

نکته آموزنده دیگری که مسلماً خوانندگان محترم توجه خواهند نمود، آن است که در آن شرایط و زمان سخت، چگونه یگانها و رده‌های مختلف فرماندهی، با بالادست و زیردست خود، صادقانه و مودبانه، مکاتبه و به دور از رعایت ملاحظات خوش‌آیندی و یا بدآیندی رده‌ها، به بیان واقعیت‌های موجود و

مدیریت بحران پرداخته‌اند.

امید است که در جهت ادامه راه شهدا و شرح بخشی از حماسه تاریخی ملت بزرگ ایران در دفاع مقدس موفق بوده باشیم. ثواب این کار را نیز برای نویسنده محترم اهدا می‌نمایم.

سرتیپ ۲ ستاد نجاتعلی صادقی گویا

مقدمه

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ

بگوا در روی زمین بگردید و ببینید پایان کار پیشینیان چگونه بوده است.

(سوره روم آیه ۴۲)

پیش‌گفتار درباره مدارک تاریخی جنگ تحمیلی

یادآوری مهم :

از بررسی‌کنندگان، خوانندگان و استفاده‌کنندگان این مدارک درخواست می‌شود قبل از بررسی به نکات زیر توجه فرمایند:

۱. دستورالعمل تهیه مدارک:

این مدارک در اجرای امریه ۶۰/۰۲/۱/۸۵ - ۶۱/۴/۳۰ معاونت آموزشی نیروی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران گردآوری، تنظیم و تدوین شده است.

۲. هدف‌های اصلی تهیه این مدارک طبق دستورالعمل یادشده بالا به شرح

زیر بوده است:

الف) تجزیه و تحلیل هر یک از نبردهای عمده و بررسی علل پیروزی یا

شکست آنها.

ب) ایجاد زمینه مطلوب برای تهیه مسائل آموزشی مراکز فرهنگی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

پ) بهره‌برداری آموزشی از تجربیات به دست آمده از جنگ تحمیلی.

۳. اسناد اصلی بهره‌برداری شده برای تهیه این مدارک:

الف) برآوردهای ستادی و طرح‌ها و دستورهای عملیاتی تهیه شده در ستاد مشترک، نیروی زمینی و لشکرها و تیپ‌های اجرا کننده عملیات که در پرونده‌های عملیاتی و اطلاعاتی نیروی زمینی و رده‌های پایین‌تر ثبت شده بود.

ب) پیام‌ها و دستورات و گزارش‌های مبادله شده بین قرارگاه‌ها، شامل ستاد مشترک، نیروی زمینی، لشکرها و تیپ‌های اجرا کننده عملیات که در پرونده‌های عملیاتی و اطلاعاتی این قرارگاه‌ها ثبت شده بود.

پ) خاطرات شخصی معدودی از فرماندهان و افسران ستاد که شخصاً در طرح‌ریزی و هدایت عملیات شرکت و یا حضور داشتند.

ت) مدارک مورد نظر تا رده قرارگاه، لشکرها و تیپ‌های مستقل بوده است و پیام‌ها و دستوراتی که بین قرارگاه تیپ‌ها و گردان‌ها و رده‌های پایین‌تر مبادله شده در بیشتر این مدارک منظور نشده است.

۴. درخواست اسناد از سازمان‌های خارج از نزاجا

از سازمان‌های خارج از رده نیروی زمینی درخواست شد برای تکمیل این مدارک، اسناد و مدارک عملیاتی مربوط به نبردهای جنگ تحمیلی را در اختیار

نیروی زمینی قرار دهند، ولی تا تکمیل این مجموعه مدارک خواسته شده را ارسال نکردند. این سازمان‌ها عبارتند از:

الف) سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران که نقش فعال و سهمی بسیار در عملیات داشتند.

ب) ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران که در طرح‌ریزی و هدایت جنبه‌های سیاسی و اقتصادی جنگ تحمیلی نقش اصلی را داشته است.

پ) ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران که قسمت عمده یکان‌های آن دوش به دوش برادران سرباز خود در یکان‌های نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در نبردها شرکت داشتند.

ت) نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در پشتیبانی نزدیک هوایی و ترابری یکان‌های نیروی زمینی عامل مهمی بود.

ث) نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران که در منطقه آبادان و خرمشهر قسمتی از تلاش‌های پدافندی و افندی در این منطقه را عهده‌دار بود.

توجه: به تهیه‌کنندگان تاریخ کامل جنگ تحمیلی توصیه می‌شود ضمن بررسی این مجموعه، همکاری سازمان‌های یادشده بالا را نیز درخواست کنند و مدارک عملیاتی آن سازمان‌ها را دریافت و در جریان حوادث جنگ تحمیلی منظور کنند.

۵. روش گردآوری مدارک مورد نیاز:

الف) عین پرونده‌های عملیاتی و دستورات و طرح‌های عملیاتی قرارگاه‌های شرکت کننده در عملیات درخواست و دریافت شد و تمام برگه‌های این اسناد و مدارک مورد بررسی قرار گرفت.

ب) از کلیه طرح‌ها و دستورات عملیاتی و برآوردهای ستادی و دستورات جزء به جزء نسخه برداری شد و عیناً در کتاب مربوطه آورده شد.

پ) پرونده‌های ستادی معاونت عملیات و اطلاعات نیروی زمینی، قرارگاه مقدم نیروی زمینی در جنوب و لشکرهای ۱۶ و ۲۱ و ۷۷ و ۹۲ و تیپ‌های ۵۵ هوارد و ۸۴ پیاده که در اختیار گروه بررسی قرار گرفت، همگی مطالعه شد و پیام‌ها و دستوراتی که بین قرارگاه‌های شرکت کننده در عملیات (تا رده تیپ داخل) مبادله شده بود و تأثیر قابل ملاحظه‌ای در هدایت نبردها داشت عیناً نسخه‌برداری شد و در کتاب‌ها آورده شد. ذکر این نکته لازم است که فقط پیام‌هایی نسخه‌برداری شد که از نظر افسر بررسی کننده حایز اهمیت تشخیص داده شد و ممکن است پیام‌هایی وجود داشته باشند که از نظر افسران دیگر مهم بوده‌اند ولی در کتاب منظور نشده‌اند.

ت) طی امریه‌ای از طریق ستاد نیروی زمینی، از کلیه افسران، درجه‌داران، سربازان و غیر نظامیان شرکت کننده در جنگ تحمیلی درخواست شد خاطرات خود را بنویسند و برای گروه بررسی ارسال

کنند تا به نام خود آنان ثبت شود، ولی پاسخ مثبتی به این خواسته گروه بررسی داده نشد.

۶. نکته قابل توجه خوانندگان

نکته مهمی که لازم است مورد توجه قرار گیرد، مطالب مربوط به استنباط و نظریات و مشاهدات و خاطرات شخصی افسر بررسی کننده از جریان حوادث با توجه به مدارک گردآوری شده و ارتباط دادن حوادث با یکدیگر است. از این رو به صورت یک نتیجه قطعی و کامل نباید تلقی شود. بلکه ممکن است بررسی کنندگان بعدی مدارک دیگری از هر عملیات به دست آورند یا شخصاً در عملیاتی حضور داشته‌اند و شاهد عینی جریان حوادث نبوده‌اند که در ارتباط حوادث، نتیجه‌گیری دیگری از هر عملیات بکنند و نظریات کامل‌تری ارائه کنند. مسلماً مدارک گردآوری شده در این کتاب، ثبت و ضبط همه جریانات نیست و چه‌بسا اسناد و مدارک عملیاتی در پرونده‌های عملیاتی تیپ‌ها، گردان‌ها، گروهان‌ها و سایر سازمان‌ها وجود داشته باشند که می‌تواند جریان وقایع را روشن‌تر ارائه کند. این گونه مدارک در هنگام تدوین این کتاب در اختیار افسر بررسی کننده نبود. امید است در آینده بررسی‌کنندگان و محققان دیگر تاریخ جنگ تحمیلی برای تکمیل این مدرک گردآوری شده اقدام کنند، تا تاریخ نظامی و در صورت امکان تاریخ سیاسی این جنگ تحمیلی که قسمتی از تاریخ میهن

۳۰ / طرح ایجاد سیل مصنوعی برای تقویت مواضع پدافندی در خوزستان

اسلامی ما برای نسل‌های آینده ملت ایران عزیز خواهد بود، هر چه کامل‌تر
تهیه و تدوین شود.

غرض نقشی است که ما باز ماند که هستی را نمی‌بینم بقای

افسر تهیه کننده:

سرهنگ زرهی ستاد سید یعقوب حسینی

فروردین سال ۱۳۶۲

www.ketab.ir

استقامت کتابخانه

www.ketab.ir

طرح سیل مصنوعی در تقویت مواضع پدافندی (منطقه اهواز و سوسنگرد)

۱- مشخصات کلی

الف- مناطق ایجاد سیل مصنوعی

(۱) جنوب غربی اهواز بین رودخانه کرخه کور و کارون با استفاده از آب رودخانه کارون و کرخه کور.

(۲) جنوب محور حمیدیه سوسنگرد با استفاده از آب رودخانه کرخه.

(۳) غرب رودخانه کارون از جنوب اهواز تا خرمشهر.

ب- سازمان اجرا کننده طرح: استانداری و سازمان آب و برق خوزستان.

پ- تاریخ اجرای طرح‌ها: ۶ ماهه اول جنگ (مهر تا اسفند ۱۳۵۹)

۲- هدف کلی از اجرای این طرح‌ها: ایجاد سیل مصنوعی و سرازیر کردن آب

رودخانه‌های کرخه و کارون به دشت جنوب اهواز تا خرمشهر و دشت

بین حمیدیه و سوسنگرد به منظور باتلاقی کردن زمین منطقه عملیات و

ایجاد مانع آب گرفتگی در منطقه و کمک به یگان‌های مدافع خودی در

تقویت مواضع پدافندی و جبران کمبود توان رزمی.

۳- روش کلی اجرای این طرح‌ها

الف- در کرخه کور در شاخه شمالی جنوبی و در شمال آبادی ازدک سد

خاکی احداث شد و با توجه به این‌که آب کرخه کور از آب رودخانه

کرخه و با انشعاب از سد کرخه تأمین می‌گردد، تنظیم آب آن به وسیله دریچه‌های سد کرخه انجام می‌شود. دریچه‌های سد کرخه برای مدتی مقدار بیشتری پایین برده شد و آب پشت سد کم کم جمع گردید. سپس تمام دریچه‌ها بسته شد و تمام آب کرخه وارد کانال انشعایی گردید و به کرخه کور سرازیر شد، چون کرخه کور به علت عرض و عمق کم تنش آب کرخه را نداشت و همچنین در شمال آبادی ازدک سد خاکی احداث شده بود. آب رودخانه کرخه با رسیدن به جنوب شرقی حمیدیه وارد زمین‌های پست شده و قسمتی از منطقه را آب گرفته و باتلاق غیر قابل عبور ایجاد گردید.

ب- در رودخانه کارون از شمال پلیس راه اهواز اندیمشک یک کانال وسیع از کرانه رودخانه کارون در مسیر شمالی و غربی اهواز حفر شد. آب رودخانه کارون با ۹ دستگاه پمپ آب بزرگ به این کانال پمپاژ شد. آب کانال در حوالی دب خردان در جنوب غربی اهواز وارد دشت گردید و قسمتی از منطقه را تبدیل به باتلاق کرد.

پ- آب سد دز در مسیر رودخانه دز جمع شد و دریچه‌های سد بیش از حد معمول باز شد. آب پشت سد دز وارد رودخانه دز و سپس کارون گردید و رودخانه کارون به طور مصنوعی طغیان نمود و قسمتی از اراضی اطراف رودخانه در جنوب اهواز تا خرمشهر زیر آب رفت.

ت- در رودخانه کرخه بین حمیدیه و سوسنگرد سد خاکی احداث شد. کانالی از رودخانه تا دشت جنوبی جاده حمیدیه سوسنگرد حفر شد.

آب رودخانه کرخه در پشت سد خاکی جمع و در کانال احداث شده جریان پیدا کرد. آب کانال وارد دشت جنوب جاده شد و قسمتی از منطقه را فرا گرفت.

۴- نتیجه نهایی

این فعالیت‌های استفاده از آب برای ایجاد مانع مصنوعی با استفاده از طرز فکر کلی غزوه خندق زمان حضرت محمد (ص) به وسیله شهید دکتر جمران طرح‌ریزی و به وسیله استانداری و سازمان آب و برق خوزستان اجرا شد. با توجه به این که در ماه‌های اول جنگ تحمیلی، توان رزمی نیروهای ما نسبت به نیروهای متجاوز خیلی ضعیف بود و امکان مستقر کردن واحد در تمام جبهه جنوبی اهواز حمیدیه سوسنگرد که یک منطقه کاملاً بازی است وجود نداشت. با استفاده از این طرح قسمتی از منطقه را آب گرفت و به حالت مانع و غیرقابل عبور درآمد و بدین وسیله خط پدافندی جنوب غربی اهواز و جنوب محور حمیدیه سوسنگرد تقویت گردید و خطر مستقیم از جنوب اهواز کاهش چشمگیری پیدا کرد و از سمت غرب و حمیدیه نیز خطر برای اهواز تا حدودی برطرف شد و به همین ترتیب تهدید شهر سوسنگرد از سمت شرق و جنوب کاهش یافت. اما با باز کردن دریاچه‌های سد دز و ایجاد سیل مصنوعی در رودخانه‌های کارون هیچ اثر مثبتی به بار نیاورد و برعکس زیان‌های زیادی وارد کرد که از جمله

منهدم کردن پل حمیدآباد در شرق محور شوش دزفول شوشتر به روی رودخانه دز بود.

به طور کلی گرچه این طرح برای تقویت مواضع پدافندی نیروهای ما موثر بود، اما برای نیروهای متجاوز هم همین استفاده را داشت. به خصوص این که از آذر ۱۳۵۹ به بعد نیروهای متجاوز در تمام جبهه‌ها به حالت پدافندی درآمدند و تدبیر آفندی را تقریباً به کلی کنار گذاشتند. بنابراین ایجاد مانع آبی در بین خط تماس پدافندی خود به نفع نیروی متجاوز نیز بود و نیروهای متجاوز مطمئن گردیدند که نیروهای ما از این مناطق آب گرفته نمی‌خواهند و نمی‌توانند حمله کنند، لذا با خیال راحت نیروهای خود را از این منطقه برداشت و برای تعویض و استراحت و تجدید سازمان و تقویت جبهه‌های دیگر استفاده نمودند.